

บทคัดย่อ

ปัจจุบัน โลกของเราต้องเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมากมาย อาทิ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย การปล่อยของเสียออกสู่ธรรมชาติเกินกว่าขีดความสามารถในการรองรับและความสามารถที่จะกำจัดเองได้ของธรรมชาติ เกิดสภาวะโลกร้อน ฝนกรด และปัญหามลพิษข้ามแดน โดยมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การเพิ่มขึ้นของประชากร การพัฒนาทางเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความยากจน จิตสำนึกและการศึกษาอบรม เป็นต้น

กฎหมายจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของทุกๆประเทศที่ใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการคุ้มครองป้องกันและแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อม ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายจะเน้นการปราบปรามการกระทำที่เป็นการละเมิดต่อมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม รัฐจึงเลือกจะใช้วิธีการหรือมาตรการสั่งการและควบคุมเป็นหลัก รวมทั้งกำหนดใช้มาตรการทางแพ่งเป็นมาตรการเพื่อความรับผิดชอบทางแพ่งในความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม แต่ด้วยข้อจำกัดบางประการของมาตรการสั่งการและควบคุมจึงทำให้การคุ้มครอง ป้องกันและแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับกระบวนการคุ้มครองป้องกันและแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมตามกฎหมายที่มีอยู่ของไทยยังไม่สามารถทำให้ปัญหาสีงแวดล้อมลดลงได้เท่าที่ควร ทั้งนี้มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากข้อจำกัดบางประการของการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของไทย ดังนั้น การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้สามารถคุ้มครองป้องกันและแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาจากการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมของสหภาพยุโรป

จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบัน ได้มีแนวคิดในการนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมและเพื่อแก้ไขปัญหาคือข้อจำกัดบางประการของมาตรการทางกฎหมาย โดยการนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ร่วมกับมาตรการสั่งการและควบคุม และมาตรการทางแพ่ง สามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาในลักษณะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าในอดีต

ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1.แก้ไขเพิ่มพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้เสริมการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่

1). การใช้ระบบใบอนุญาตปล่อยระบายมลพิษที่สามารถซื้อ-ขายได้
2). การใช้มาตรการภาษีผลิตภัณฑ์พลังงาน โดยการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษีให้แก่สถานประกอบการที่ใช้พลังงานสะอาด

3). การใช้มาตรการความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการกำหนดให้ผู้ประกอบการหรือเจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษจะต้องมีหลักประกันทางการเงิน เพื่อเสริมให้มาตรา 96 และมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.การนำระบบวงจรชีวิตสินค้าหรือระบบมัดจำ-คืนเงิน มาใช้เพื่อลดปริมาณขยะของเสียอันตราย แต่เนื่องจากปัจจุบันไม่มีการบังคับใช้กฎหมายโดยตรงในการจัดการของเสียอันตราย ดังนั้น การนำระบบนี้มาใช้จำเป็นต้องออกกฎหมายใหม่เพื่อบังคับใช้ในการจัดการของเสียอันตรายและนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้เพื่อเสริมการบังคับใช้